

► 5 – 6/2021

დაზღვევის ბენეფიციარი მსესხებლის გარდაცვალებისას

კრედიტის ხელშეკრულებისას მსესხებლის სიცოცხლის დაზღვევის შემთხვევაში სადაზღვევო პრემიის მოთხოვნის ბენეფიციარი არის კრედიტორი ბანკი და არა გარდაცვლილი მსესხებლის მემკვიდრე. (ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

„დაზღვევის შესახებ“ საქართველოს კანონის 11 I მუხლი, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 844-ე და 847 II მუხლები.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2019 წლის 10 დეკემბრის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-725-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

ბანკსა და მოსარჩელის მამკვიდრებელს შორის 25/09/2015 წელს დაიდო სესხის ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც ბანკმა მსესხებელს გადასცა 6,000 ლარი, 24 თვის ვადით, წლიური 32% სარგებლით. კრედიტის მოქმედების პერიოდში მსესხებლის სიცოცხლე დაზღვეული იყო. კერძოდ, სადაზღვევო პოლისის შესაბამისად დაზღვეული იყო მსესხებლის ნებისმიერი მიზეზით, მათ შორის, უბედური შემთხვევით გარდაცვალების რისკი. გამონაკლისი იყო, მხოლოდ ისეთი შემთხვევა, როდესაც გარდაცვალება გამოიწვია დაზღვევამდე არსებულმა მძიმე დაავადებამ. 27/09/2015 წელს გარდაიცვალა მსესხებელი, რომლის სამკვიდროც მიიღო მოსარჩელემ. 11/10/2016 წელს მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა სადაზღვევო კომპანიის წინააღმდეგ და მოითხოვა სადაზღვევო თანხის - 6,000 ლარი ძირი თანხისა და 142.02 ლარი სარგებლის ანაზღაურება. მოსარჩელის განმარტებით ადგილი არ ჰქონია საგამონაკლისო შემთხვევას (გარდაცვალება დაზღვევამდე არსებული მძიმე დაავადების გამო), რის გამოც სახეზე იყო სადაზღვევო პრემიის გადახდის სა-

ფუძვლები. მოპასუხე სადაზღვევო კომპანიამ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ ადგილი არ ჰქონია სადაზღვევო შემთხვევას, რამდენადაც სამედიცინო დაწესებულებამ გარდაცვალების მიზეზად მიუთითა ქრონიკული (გულის იშემიური) დაავადება.

თელავის რაიონულმა სასამართლომ მოთხოვნა დააკმაყოფილა და სადაზღვევო კომპანიას დააკისრა მოსარჩელისათვის 6,000 ლარის ანაზღაურება. გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა სადაზღვევო კომპანიამ, რომელმაც მოითხოვა მისი გაუქმება. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 26/12/2018 წლის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და ძალაში დარჩა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება. სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვერ დადასტურდა საგამონაკლისო შემთხვევის არსებობა, რაც სადაზღვევო თანხის გადახდაზე უარის თქმის წინაპირობა იქნებოდა. სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა სსიპ „სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ცენტრის“ მიერ გაცემულ ცნობაზე, რომელშიც მითითებულია, რომ გარდაცვალების მიზეზი უცნობია.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დააკმაყოფილა საკასაციო საჩივარი და ახალი გადაწყვეტილებით სრულად უარყო წარდგენილი სასარჩელო მოთხოვნა. უზენაესმა სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 316 I მუხლზე, რომლის მიხედვითაც „ვალდებულების ძალით კრედიტორი უფლებამოსილია მოსთხოვოს მოვალეს რაიმე მოქმედების შესრულება. შესრულება შეიძლება გამოიხატოს მოქმედებისაგან თავის შეკავებაშიც.“ აღნიშნულ დანაწესზე მითითებით საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ სარჩელის წარმატებისათვის აუცილებელია მოსარჩელეს გააჩნდეს მატერიალური უფლება, რომლის განხორციელებასაც ითხოვს სასარჩელო განცხადებით. უზენაესი სასამართლოს განმარტებით მოთხოვნის წარმატებას, წინამდებარე საქმეში, გამორიცხავდა „დაზღვევის შესახებ“ საქართველოს კანონის

11 I, ასევე, სამოქალაქო კოდექსის 844-ე და 847 II მუხლები. კერძოდ, „დაზღვევის შესახებ კანონის 11 I მუხლის თანახმად, „მოსარგებლე არის ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც დაზღვევის ხელშეკრულების ან დაზღვევის შესახებ კანონმდებლობის თანახმად იღებს სადაზღვევო ანაზღაურებას.“ სამოქალაქო კოდექსის 844-ე მუხლის თანახმად, „სიცოცხლის დაზღვევა შეიძლება ეხებოდეს დამზღვევს ან სხვა პირს. თუ სიცოცხლის დაზღვევის ხელშეკრულება დადებულია სხვა პირის სასარგებლოდ, მაშინ საჭიროა ამ პირის ან მისი კანონიერი წარმომადგენლის წერილობითი თანხმობა.“ ხოლო სამოქალაქო კოდექსის 847 II მუხლის თანახმად, „მესამე პირს, რომელსაც აქვს სარგებლის მიღების უფლება, მისი განხორციელება შეუძლია მხოლოდ სადაზღვევო შემთხვევის დადგომისას, თუ დამზღვევს სხვა მითითება არ გაუცია.“

მოცემულ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლომ გაიზიარა კასატორის პრეტენზია, რომ დაზღვევის ხელშეკრულებისა და სადაზღვევო პოლისის მიხედვით, სადაზღვევო შემთხვევის ანაზღაურების მოთხოვნა მხოლოდ ბანკს შეეძლო და, აქედან გამომდინარე, მოსარჩელე არ იყო უფლებამოსილი აღედრა სარჩელი. საკასაციო პალატის განმარტებით, მართალია, სამოქალაქო კოდექსის 1336-ე მუხლის შესაბამისად, მოსარჩელე დაზღვეულის პირველი რიგის მემკვიდრეა, მაგრამ იმავე კოდექსის 1328-ე მუხლის მიხედვით, სამკვიდრო (სამკვიდრო ქონება) შეიცავს მამკვიდრებლის როგორც ქონებრივ უფლებების (სამკვიდრო აქტივი), ისე მოვალეობების (სამკვიდრო პასივი) ერთობლიობას, რომელიც მას ჰქონდა სიკვდილის მომენტისათვის. ამდენად, დამზღვევის მემკვიდრის მიერ მზღვეველის მიმართ მოთხოვნის უფლების რეალიზაციისათვის უნდა დასტურდებოდა, რომ ეს უფლება სამკვიდროში შედის. განსახილველ შემთხვევაში, დაზღვევის ხელშეკრულებით განისაზღვრა, რომ სადაზღვევო პოლისით მოსარგებლე (ბენეფიციარი) იქნებოდა მხოლოდ ბანკი, შესაბამისად, სადაზღვევო ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებაც მას ჰქონდა, რაც იმას ნიშნავს, რომ მზღვეველის მიმართ მოთხოვნის უფლება არ შედიოდა სამკვიდრო

მასაში, შესაბამისად, დაზღვეულის მემკვიდრის მიერ მზღვეველისადმი მოთხოვნის წარდგენის წინაპირობაც არ იკვეთება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე საკასაციო სასამართლომ უარი განაცხადა მოსარჩელის მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე.

გორჩა ოყრეშიძე

► 6 – 6/2021

პირგასამტეხლოს ოდენობის განსაზღვრა

1. პირგასამტეხლოს ოდენობის გამოთვლისას სასამართლო მხედველობაში იღებს მხარეთა ქონებრივ მდგომარეობას, ვალდებულების დარღვევის ხარისხს და კრედიტორის მოლოდინს ვალდებულების ჯეროვანი შესრულების მიმართ.

2. საქმის სასამართლოში განხილვის ვადების გაჭიანურება წარმოადგენს იმის საფუძველს, რომ სასამართლომ პირგასამტეხლო განსაზღვროს ფიქსირებული თანხით და არ დაუკავშიროს იგი ვადაგადაცილებულ დღეებს.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 420-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 31 იანვრის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1213-2018

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის 01/03/2011 და 27/08/2012 წლებში გაფორმდა იჯარის ხელშეკრულებები, რომელთა მიხედვითაც მოპასუხეს დროებით სარგებლობაში გადაეცა მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული 936 კვ.მ. ფართი, სასწავლო დაწესებულების ფუნქციონირების მიზნით. მხარეთა შეთანხმებით 01/09/2013 წლიდან თვიური საიჯარო ქირა განისაზღვრა 30,000 აშშ დოლარით. ვალდებუ-